

BERLIN

Innerväggarnas ytor och former bildar den synliga fasaden mot Tiergarten där den svenska ambassaden bryter fram genom kopparbandets lameller.

Sveriges ambassad i Berlin ligger som en del av det nordiska ambassadkomplexet vid Tiergarten. Detta är en anläggning bestående av sex fristående byggnader förenade utvändigt av ett organiskt böljande band av gröna kopparlameller. De fem nordiska länderna disponerar var sin byggnad medan den sjätte är gemensam och publik. Vår uppgift har varit att gestalta den svenska byggnaden inom en sträng och stringent stadsplan författad av ambassadkomplexets huvudarkitekter Alfred Berger och Tiina Parkkinen.

Tre sidor

Vår tomt har tre sidor. Två sidor vänder sig inåt och en sida utåt mot Tiergarten och mot den tätt trafikerade Klingelhöferstrasse. Det blir vår huvudsida. Kopparbandets lameller ställs i en horisontell öppen position så att ljuset fritt kan flöda in men också tillåta insyn in i ambassadorganisationen - transparens som hållning.

En sida

Vi ställer en ren, rak glasfasad bakom den lätt kurvande gröna lamellskärmen. Så blir innerväggarnas ytor och

former det som syns utåt - de blir ansiktet. Det är här som den största omsorgen och uttrycksrikedomen finns. Fyra våningsplan med fyra planfigurer överlagras funktionellt och dekorativt. Alla synliga ytor utförs i tonad björk i hantverkskvalitet som hos ett musikinstrument. Effekten blir ett sammansatt skulpturalt rum där mötesrummens kurvade ytor spelar mot den centrala trappspiralen - som kurva och motkurva bygger upp en viola da gamba. Ett modernt rum som med fördel ses underifrån och upp som formvariationerna i en barockkyrka. Trapp-

Tre sidor och tre utgångspunkter

Interiören i tonad björk med den centrala trappspiralen som fokuspunkt.

spiralen kan som fokuspunkt alludera på barocka spiralpelare.

De björkklädda ytorna, väggar och undertak, bildar tillsammans den publikt synliga fasaden mot Tiergarten – en 'relief' som spänner över byggnadens hela mått från entrésidan till glasfasaden, från källaren till taket.

De kvarvarande två sidorna in mot de andra ambassadbyggnaderna rymmer i de tre övre planen merparten av kontorsarbetsplatserna. Ambassadens rumsprogram är i allt väsentligt ett normalt kontorshus. Bägge fasaderna har fönsterband som är indelade i 1,35

meters moduler för att erbjuda varierande kontorsrumsstorlekar. Men där slutar likheterna.

En annan sida

Mot söder, mot Finland, är fasadens täta del utförd i vit grovslipad gotlands-kalksten. Grovslipningen gör stenen kritigt vit. Den fem centimeter tjocka stenväggen hänger som en skarp skiva från en stålstomme. Stenen vinklas ut till takfot och till fond för de hängande solskyddsglasen. L-format i plan, L-format i sektion.

Tio centimeter framför stenskivan

hänger fönsterglasen. Isolerglasen ligger om lott så att det yttre glasets sex millimeter tunnhet bildar den synliga kanten. De våningshöga fönstren är opaliserande utom i ett utblicksband.

Framför fönstren hänger horisontella solskyddsglasskivor. Mot högt stående södersol är systemet ekologiskt effektivt i att skapa mycket ljusa arbetsrum utan störande soluppvärmning. Soliga dagar kastar de linjära bärverken skarpa skuggor som tecknar fasadens många skikt av genomsyn, spegling, opakhet, blankhet och matt vithet. Den smala vattenspegeln som skiljer

den finska ambassaden från den svenska fylls av reflekterat ljus och fasaderna i sig kan speglas och återspegla.

En sista sida

Mot väster, mot Norge, är fasadens täta del klädd med blankpolerad svart emmabodagranit buren i balans av en rostfri hake. Varje sten är omlottlagd som skiffer. Kanterna är handhuggna till ljus matthet och vända för att fånga söderljuset som en oscillerande handteckning över de spegelblanka svarta stensidorna – materialperfekthet och mänsklig imperfektion sida vid sida.

Västfasaden är som ett yang till syd-fasadens yin – svart mot vitt men också omvända ordningar. I väst ligger stenen framför glasytan, i söder bakom. I väst saknas stentakfot men däremot vrids stenen in som ett undertak. I väst saknas solskärmarna och därför också deras fond, däremot vrids den blanka svarta stenen in i en mörk slits som skiljer de bägge fasaderna åt. L-form i plan och sektion men varierade upp och ned mot sydsidans – Yin och Yang.

Två sidor

Markplanet in mot ambassadområdet är både i söder och väster gestaltat med slanka, slanka pelarrader – pilotis. Innanför är en fri plan där en Richard Serra-influerad bågform utförd i successivt högre och mer uppvinklad kalksten leder besökaren in i det stora björkklädda centralrummet. På vägen passerar det stora konferensrummet som tar upp markvåningens hela sydfasad. Konferensrummet flyter på en svart vattenspegel. En del av den stora krumma stenväggen kan vridas upp längs en pivotaxel och blir rummets entréväg. Strax innan har ett vitt kalkstensgolvs börjat som en lätt bågbro

Ovan t.v. Mot väster är fasaden klädd i polerad svart granit, mot söder i vit grovslipad gotlandskalksten.

Nedan t.v. Mötesplats för arbete och samvaro innanför bandet av kopparlameller.

Ovan t.h. Den svenska kalkstensfasaden möter den finska träfasaden.

Nedan t.h. En Richard Serra-influerad bågform utförd i successivt högre och mer uppvinklad kalksten leder besökaren in i det björkklädda centralrummet.

Mot väster är fasaden klädd med blankpolerad svart emmabodagranit. Stenarna är lagda omlott och burna i balans av rostfria hakar.

över den vattenkanal som under konferensrummet lett vattnet in till sitt fall ned till källarens reflekterande vatten- spegel.

Tre sidor

I ambassadens spetsiga hörn mot det gemensamma entrétorget möts alla de tre fasaderna. Den svarta blanka sten/glas-skivan mot väst, den vita sten/glas-skivan mot söder men också den gula björkfasaden mot Tiergarten och öst som i djupet av sin relief når fram här som undertak – treenigheten.

En utgångspunkt

Ambassaden är en modern arbetsplats. Alla arbetsrum är dagsljusbelysta, väl klimatiserade, har öppningsbara fönster och utblick – självklart. Det som är extra är korridorsidan. Det är inte en enahanda och måhända trång korridor utan 'Det Stora Rummet'. Björkklätt, rumsligt varierat med raka, sneda och krökta former och hela tiden med skiftande utblickar över Tiergarten, är det hjärtat i ambassaden. En plats för spontana möten och för kollegial samhörighet och på sikt kanske till och med en ännu öppnare arbetsplats i projektrum eller storrums. Hjärtat, en trappa upp eller en trappa ned, är den öppna mötesplatsen på balkongen i 'Det Stora Rummet'. Det är här man fikar, läser en tidning och möts.

Ambassaden som en modern, öppen, kreativ arbetsplats stadd i ständig förändring inför allmänhetens ögon.

En annan utgångspunkt

På många sätt utgör det första världskriget slutet på det gamla och början på det moderna. 20-talet är seklets kanske mest dynamiska och kreativa dekad – inte minst i Berlin.

En arkitekt, Mies van der Rohe, blommade i Berlin. En karriär som på några år spänner över ett fritt format projekt för ett fullglasat höghus (nästan skyskrapa) mitt på Friedrichstrasse (1919) via ett expressivt tegelmonument över Karl Liebknecht och Rosa Luxemburg (1926) till modernismens absoluta pärla, Tysklands paviljong i Barcelona 1929, där en kär och lycklig arkitekt briljerar med knivskarp detaljering, i luxuösa material av skivor som sluter och löser rum på ett helt nytt, ett modernt sätt, till uppbrottet efter det ratade Riksbanksprojektet 1933 då Mies var snubblande nära att

bli Tredje rikets officiella arkitekt (som enda modernist hamnade han på finalplats). I dag dominerar hans höghus från 50- och 60-talen de facto Chicagos centrum och i kopior all världens centra. I Berlin byggde han Nationalgalleriet i svart stål över vit travertinbas.

Min utgångspunkt är Barcelonapaviljongens sensuella frodighet skapad innan det påtvingade uppbrottet från Lily Reich. Så mycket var möjligt i Berlin 1929. Det bästa. Mies Barcelonapaviljong.

En tredje utgångspunkt

Jag har redan nämnt barocken men det förtjänar att upprepas. Arkitekten Borromini uppnår i S. Carlo alle Quattro Fontane en regi av himmelskt ljus strömmande från en oval lanternin ned över ett av kors- och ätthörnade ribbverk format kassetak i perspektiviskt växande storlek som elliptiskt landar på fyra valv, formande ett utdraget ätthörnat rum ägnat att samla en församling. Ett enkelt rumsprogram, en enkel funktion problematiserad till stor konst. ■

Gert Wingårdh, arkitekt SAR

Mot söder är fasaden utförd i vit grovslipad gotlandskalksten. Stenen har vinklats ut till fond för de hängande solskyddsglasen.